

Агрономічне і економічне значення сівозмін

- 1. Основні поняття і визначення : сівозміна, монокультура, ротація.**
- 2. Причини , що викликають необхідність чергування культур.**
- 3. Сівозміна як основний елемент системи землеробства та основа сталих врожаїв. Екологічні аспекти сівозмін (самостійно).**

1. Основні поняття та визначення: сівозміна, монокультура, ротація.

У практиці с-г виробництва польові рослини можуть вирощуватися у вигляді монокультури та в сівозміні.

Монокультурою – називають єдину культуру ,яку вирощують у господарстві на всій площі орних земель. Наприклад : у невеликих за розміром господарствах у вигляді монокультури можуть вирощувати кукурудзу або картоплю ,тому, що вони краще за інші культури переносять тривале розміщення на одному полі.

Сівозміна – це чергування с-г культур в часі і на території ,але рідше – тільки в часі. Для забезпечення їх чергування всю земельну площу розділяють на окремі поля на яких щороку по чергово вирощуються культури сівозміни та розміщується чистий пар.

Сільськогосподарська культура – вид рослин які вирощуються на с-г угіддях з метою виробництва рослинницької продукції.

Чистий пар – це поле на якому нічого не вирощується але його обробляється з метою знищення бур'янів та нагромадження вологи та поживних речовин.

Парозаймаюча культура – це культури які збираються на зелену масу чи сіно до першої половини літа.

Зайнятий пар – це поле на якому вирощуються парозаймаючі культури.

Чорний пар – поле на якому основний обробіток ґрунту проводять в літньо - осінній період в рік збирання попередника (оранку проводять кінець серпня початок вересня).

Сидеральний пар – поле на якому вирощуються культури(сидерати) на зелене добриво. Наприклад люпин та ріпак , зелена маса яких у фазі сизих бобиків заорюється в ґрунт для підвищення родючості малопродуктивних ґрунтів.

Весняний або ранній пар – поле основний обробіток на якому проводять навесні у рік парування поля.

Ротація сівозміни – період протягом якого с-г культура і пар проходить через кожне поле ,відповідно до схеми сівозміни.

Попередник – с-г культура або пар , що займали поле перед сівбою наступної культури.

Схема сівозміни – перелік с-г культур у порядку їх чергування. Складається схема сівозміни на основі структури посівних площ.

Структура посівних площ – це співвідношення посівних площ окремих с-г культур , до загальної площі ріллі в господарстві.

Кулісний пар – це чистий пар на якому окремими рядами або смугами впоперек пануючих вітрів вирощують протягом літньо – осіннього періоду рослини високорослих культур. Використовується як захід длі снігозатримання.

Пар – це поле , на якому не вирощуються с-г культури , але його якісно та вчасно обробляють і знищують бур'яни.

2.Причини , що викликають необхідність чергування культур.

Для того щоб правильно розмістити культури в сівозміні , треба мати уяву про причини зниження продуктивності рослин у посівах.

Є 4 групи необхідності чергування культур : **хімічні,фізичні, біологічні,організаційно – економічні.**

Хімічні – пов’язані з тим, що різні культури використовують поживні речовини в неоднаковому співвідношенні. Наприклад: зернові культури використовують більше азоту і фосфору, коренеплоди та бульбоплоди – калію. Культури слід чергувати і через те, що вони мають різну довжину кориневої системи, що забезпечує рівномірне використання поживних речовин всього кореневмісного шару.

Фізичні – за правильної сівозміни покращується фізичний стан ґрунту, водний та повітряний режим. Після вирощування різних культур у ґрунті залишається неоднакова кількість рослинних решток. Різні культури неоднаково висушують ґрунт, а тому наступні культури неоднаково забезпечуються вологою.

Біологічні – причини пов’язані з тим, що різні культури створюють різні умови для розвитку у ґрунті шкідників, хвороб та бур’янів, які засмічують посіви наступних культур на одному полі. На якому культури можуть загинути.

Організаційно – економічні – вказують на те, що сівозміна має бути розроблена з урахуванням природно – економічних умов та спеціалізації господарства. Сівозміна повинна забезпечити раціональне використання землі, правильне використання трудових ресурсів, добрив, прийомів боротьби з бур’янами, хворобами та шкідниками.